

берлінський хімік Пауль Езеріх, порівнюючи кулі, помітив контури нарізів і проміжки між ними однакові на всіх кулях.

У 1905 році керівник інституту судової медицини Ріхард Коккель запропонував знімати зліпки з допомогою воскових пластинок з кулі «злочину» та «пробної» кулі. Але навіть цей спосіб не дозволяв до кінця вивчити всі особливості поверхні кулі.

У французькому журналі «Архіви криміналістичної антропології» у грудні 1913 року про себе заявив професор судової медицини Балтазар, котрий виявив, що ударник будь-якої вогнепальної зброї залишає після себе певні сліди на шляпці гільзи, і це стосувалося ще й затворної затримки і викидача.

Перше у світі Бюро судової балістики було створено Джоном Фішером та Філіппом Грейвеллом, де був створений геліксометр, вимірювальний мікроскоп. Годдардом та доктором Бунденсенем заснували «Наукову лабораторію по розслідуванню злочинів» при університеті, а в кінці 1943 року Едгар Гувер заснував інститут судової балістики при ФБР.

Війна на деякий час призупинила розвиток судової балістики, але вже в 1919 в Голландії такі вчені, як Ван Леддек Гульзебот і Гульєст, в Афінах – Георгіадас, в Росії – Матвеев, Зуськін, з Польщі – Соболевський, – продовжували роботи доповіді про свої дослідження в цій галузі. «Атлас пістолетів», який мав перелік 100 видів зброї, був створений німецькими дослідниками Хеес Хасслахером та Отто Мецгером.

Дискусія з питання, чи вважати судову балістику частиною судової медицини чи це самостійна галузь науки, буде вестись ще довгі роки. Але була оголошена думка, що якщо нова галузь знань потребує чималої уваги до себе, то нею повинні займатись люди, які не беруть участь в інших наукових дослідженнях.

Отже, враховуючи чималий шлях та перешкоди, крізь які пройшла судова балістика, аби становити собою повноцінну, теоретично обґрунтовану та практично вдосконалену науку, ми впевнено можемо заявити, що вона є невід'ємною частиною та основною складовою розслідувань правоохоронної діяльності.

Список використаних джерел

1. URL: https://studopedia.su/5_29184_IstorIya-viniknennya-standovlennya-ta-rozvitku-sudovoyi-balistiki.html

Зосіменко Володимир Вікторович,
завідувач відділом комісійних
судово-медичних експертиз,
Київське міське клінічне бюро
судово-медичної експертизи,
кандидат медичних наук

Бабкіна Олена Петрівна, лікар
судово-медичний експерт відділу
комісійних судово-медичних
експертиз, Київське міське клінічне
бюро судово-медичної експертизи,
доктор медичних наук, професор

ДО ПИТАННЯ СУБ'ЄКТІВ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Судово-медична експертиза, як одна з різновидів судової експертизи, здійснюється на принципах законності, незалежності, об'єктивності і повноти дослідження [1]. Відповідно до ст. 7 Закону України «Про судову експертизу» [1], суб'єктами судово-медичної експертної діяльності є державні спеціалізовані установи, до яких належать науково-дослідні установи судових експертиз та судово-медичні установи МОЗ України. Оскільки, на теперішній час будь-яких науково-дослідних установ судових експертиз МОЗ України не існує, суб'єктами судово-медичної експертної діяльності в Україні є судово-медичні установи – бюро судово-медичної експертизи (далі бюро СМЕ). Стаття 7 Закону України «Про судову експертизу» [1] з 25.02.1994 року визначає, що виключно державними спеціалізованими установами здійснюється судово-медична діяльність, пов'язана з проведенням судово-медичних експертиз. Враховуючи це, слід зупинитися на визначенні терміну «державна установа», «державна спеціалізована установа». Для цього вважаємо за доцільне навести витяг з наступних нормативно-правових актів:

– Постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.91 № 311 (чинна) «Про розмежування державного майна України між загальнодержавною (республіканською) власністю і власністю адміністративно-територіальних одиниць (комунальною власністю)»[5], в п. 1 якої затверджений перелік державного майна України, яке передається до адміністративно-територіальних одиниць (комунальної власності), та встановлено, що державне майно України, крім майна, яке належить до комунальної власності, є загальнодержавною (комунальною) власністю (у розділі «Охорона здоров'я, соціальне забезпечення» зазначено бюро СМЕ);

– Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 року № 6 «Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 26.07.1995 року за № 248/784 (чинний), в якому затверджена «Інструкцію про проведення судово-медичної експертизи», згідно пункту 1.2 якої судово-медична експертиза здійснюється державними установами – бюро СМЕ[2];

– Наказом Держстандарту України від 22.11.1994 року № 288 (втратив чинність з 01.06.2006 року) затверджено та введено у дію з 01.01.1995 року Державний класифікатор України «класифікація форм власності ДК 001-94», згідно п. 2.4 якого до державної власності України належать

загальнодержавна власність і власність адміністративно-територіальних одиниць (комунальна власність);

– Наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28.05.2004 року № 97 (чинний) скасовано вище наведений класифікатор та з 01.06.2004 року введено у дію новий Державний класифікатор України «класифікація форм власності ДК 001-2004», згідно пункту 3.4.4 якого державна установа утворюється компетентним органом державної влади на базі відокремленої частини державної власності [5];

– Наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 26.02.2007 року № 40 (чинний), скасовано з 01.04.2007 року вище зазначений класифікатор;

– Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30.09.2011 року № 8 «Про узагальнення судової практики про застосування судами кримінально-процесуального законодавства при призначенні судових експертиз і використання їх висновків у кримінальному судочинстві» [6] взяла до відома інформацію суді Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ Григор'євої І. В. про «узагальнення судової практики про застосування судами кримінально-процесуального законодавства при призначенні судових експертиз і використання їх висновків у кримінальному судочинстві», викладену у листі від 01.09.2011 року, згідно якої: «...дискусійним також є питання стосовно юридичної спроможності експертного забезпечення правосуддя територіальними бюро СМЕ за їх нинішнього правового статусу». Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 5.11.1991 року № 311 «Про розмежування державного майна України...» бюро СМЕ було віднесено до об'єктів комунальної власності. Водночас, згідно з ч. 2 ст. 7 Закону «Про судову експертизу» бюро СМЕ повинні мати статус державних спеціалізованих установ, оскільки виключно ці установи вправі здійснювати судово-експертну діяльність, пов'язану з проведенням судово-медичних досліджень. Унаслідок неузгодженості у визначенні понять «об'єкт комунальної власності», «державна спеціалізована установа» та їх співвідношення в судовій практиці є випадки, коли суди не визнають висновки судово-медичної експертизи як доказ у кримінальних справах. Обґрунтовуючи недопустимість як доказів висновків судово-медичної експертизи, суди посилались на те, що експертні дослідження всупереч ст. 7 Закону «Про судову експертизу» були проведені в установах – об'єктах комунальної власності. Між тим, відповідно до чинного законодавства бюро СМЕ в організаційному та науково-методичному відношенні підпорядковані МОЗ України; судовим експертам, які працюють у бюро СМЕ, свідоцтво на право проведення судово-медичних експертиз надається зазначеним міністерством; при здійсненні експертної діяльності вони керуються обов'язковими для них відомчими нормативними актами МОЗ України. Тому за цим напрямком роботи вказані експертні установи фактично виконують

функції державною спеціалізованої установи, що не залежить від форми власності займаних приміщень. Отже, наведена вище позиція окремих судів щодо невідповідності статусу територіальних бюро СМЕ положення ст. 7 Закону «Про судову експертизу» є помилковою;

– Наказ № 1064 від 13.05.2019 «Про затвердження Змін до Переліку закладів охорони здоров'я» в якому зазначено, що відповідно до ст. 3 «Основ законодавства України про охорону здоров'я», ст. 7 Закону України «Про судову експертизу», ст. 1 Закону України «Про психіатричну допомогу», п. 8 «Положення про Міністерство охорони здоров'я України», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 267, бюро СМЕ виключені з переліку закладів охорони здоров'я [3].

Таким чином, аналізуючи все вищенаведене, можна стверджувати про те, що на теперішній час діяльність бюро судово-медичних експертиз, які перебувають у комунальній формі власності, ніяким чином не суперечить вимогам ст. 7 Закону України «Про судову експертизу» щодо суб'єктів судово-медичної експертної діяльності.

Список використаних джерел

1. Про судову експертизу: Закон України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 28 із змінами і доповненнями, внесеними законами України (Документ 4038-ХІІ, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2019, підстава – 2629-VIII).

2. Наказ № 6 «Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України» від 17.01.1995 р., зареєстрований Міністерством юстиції України 26.07.1995 р за № 248/784.

3. Наказ № 1064 від 13.05.2019 «Про затвердження Змін до Переліку закладів охорони здоров'я».

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.1991 № 311 («Про розмежування державного майна України між загальнодержавною (республіканською) власністю і власністю адміністративно-територіальних одиниць (комунальною власністю)»).

5. Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28.05.2004 року № 97.

6. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30.09.2011 року № 8 «Про узагальнення судової практики про застосування судами кримінально-процесуального законодавства при призначенні судових експертиз і використання їх висновків у кримінальному судочинстві».

Іваницький Сергій Олександрович,
завідувач сектору трасологічних
досліджень відділу криміналістичних